

Мельник Олена Іванівна,
викладач кафедри кримінального права
та кримінології навчально-наукового
інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ

ТЕРМІНИ СИСТЕМИ НАКОПИЧУВАЛЬНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Термінологія накопичувальної пенсійної системи є надзвичайно важливою для ефективного функціонування цієї системи. Правильне розуміння термінів сприяє кращій взаємодії між учасниками пенсійної системи та мінімізує ризики непорозумінь та помилок у застосуванні пенсійного законодавства.

Досліджуючи систему накопичувального пенсійного забезпечення, визначаємо такі термінологічні проблеми:

1. Невизначеність і неоднозначність термінів. Однією з основних проблем є відсутність чітко визначених понять у нормативно-правових актах. Наприклад, терміни «пенсійний внесок», «накопичувальний внесок» та «страховий внесок» часто зміщуються або вживаються без чіткої систематизації [1]. У різних законах, підзаконних актах та інструкціях щодо накопичувальної пенсійної системи використовуються на позначення одного і того ж поняття різні терміни, які можуть мати або схоже, або зовсім різне значення. Це може викликати плутанину як у правозастосуванні, так і у громадян, які не завжди розуміють різницю між поняттями.

2. Непослідовність у тлумаченні понять. Наприклад, терміни «страховий стаж», «пенсійні права» та «пенсійні накопичення», не завжди чітко розрізняються у нормативно-правових актах, що створює правові колізії в їх застосуванні. Це ускладнює процес правозастосування та захисту прав громадян на накопичувальну пенсію. Так, стаття 24 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [2] надає чітке визначення страхового стажу та періодів, які включаються до нього. А Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [3] визначає під цим поняттям порядок накопичення коштів у пенсійних фондах. Це призводить до неузгодженості між законодавчими актами, що регулюють пенсійне забезпечення. Наприклад, закони, що стосуються

пенсійних фондів, можуть відрізнятися та ускладнює роботу пенсійних фондів, створює ризик для застрахованих осіб.

3. Англіцизми та нові поняття. Вплив міжнародного досвіду на пенсійну систему України призвів до введення термінів, які не завжди адаптовані до української правової та економічної реальності. У сучасній юридичній практиці дедалі частіше з'являються англіцизми або кальки з інших мов, що призводить до додаткових проблем. Наприклад, терміни «акумулятивний фонд», «пенсійний менеджер», «фондовий портфель» вживаються без чіткого визначення в законодавстві [3, 5]. Використання таких термінів може створювати додаткові труднощі для громадян щодо розуміння того, як працює пенсійна система.

Термінологічні проблеми в системі накопичувального пенсійного забезпечення є перешкодою для ефективного функціонування цієї системи.

Шляхи вирішення термінологічних проблем:

1. Стандартизація та гармонізація термінів. Необхідно розробити єдиний законодавчий документ або стандартизований глосарій термінів, що використовуються в пенсійному забезпеченні. Такий документ має містити точні визначення основних термінів і узгоджувати їх між собою на рівні всього законодавства. Це дозволить уникнути розбіжностей між нормативно-правовими актами та полегшить правозастосування.

2. Кодифікація законодавства. Важливим кроком для вирішення проблеми буде прийняття кодифікованого закону або кодексу, який систематизує всі норми щодо пенсійного забезпечення. Це дозволить забезпечити єдність правозастосування, а також знизить ймовірність виникнення правових колізій.

3. Регулярний перегляд термінології. Оскільки пенсійна система зазнає змін через економічні та соціальні процеси, важливо регулярно переглядати і оновлювати пенсійну термінологію. Це забезпечить відповідність термінів сучасним реаліям і міжнародним стандартам.

4. Внесення змін до освітніх програм. Для підвищення рівня правової грамотності серед фахівців у сфері пенсійного забезпечення необхідно вносити зміни до навчальних програм юридичних та економічних факультетів. Це дозволить майбутнім фахівцям чітко розуміти терміни, що використовуються в пенсійній сфері, та уникати помилок у правозастосуванні.

5. Навчання та підвищення кваліфікації працівників пенсійних фондів та державних органів. Працівники, які безпосередньо працюють із пенсійною системою, повинні регулярно проходити навчання з метою опанування нових термінів та розуміння їхнього застосування. Це зменшить кількість випадків різного трактування одних і тих самих понять у різних структурах.

6. Залучення міжнародного досвіду. Україна може скористатися досвідом країн із добре розвинуеною накопичувальною пенсійною системою. Залучення міжнародних експертів для розробки та адаптації термінології може допомогти уникнути помилок та забезпечити відповідність українського пенсійного законодавства світовим стандартам.

Термінологічні проблеми в системі пенсійного забезпечення України є питанням, що потребує негайного вирішення. Стандартизація термінології, гармонізація нормативно-правових актів, кодифікація та підвищення кваліфікації фахівців – це основні шляхи, які сприятимуть підвищенню ефективності пенсійної системи. Вирішення цих проблем сприятиме кращому захисту прав громадян та забезпеченню стабільності пенсійного забезпечення в Україні.

Список використаних джерел

1. Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. д. ю.н., проф. Л. К. Воронової. 2-е вид., переробл. і доповн. К. : Алерта, 2011. 558 с.

2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс].

3. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення». Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс].

4. Пенсійна реформа в Україні: проблеми та перспективи. Аналітичний огляд. Інститут соціальних досліджень України, 2023.

5. Міжнародний досвід функціонування накопичувальних пенсійних систем. Аналітичний звіт Світового банку, 2022.

6. Бондаренко А.М. Проблеми правового регулювання накопичувальної пенсійної системи в Україні. Науковий вісник юридичних наук. 2022.

7. Богдан А. П. Розвиток накопичувальної пенсійної системи: український і зарубіжний досвід. Київ: Юрінком Інтер, 2020.

8. Ткаченко І. М. Пенсійна система та її розвиток в умовах економічної кризи. Харків: Право, 2024.

Огаренко Тетяна Анатоліївна,
доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін Донецького державного
університету внутрішніх справ,
кандидат філологічних наук, доцент

УКРАЇНСЬКА МОВА В ОСВІТНІЙ СФЕРІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО СВІДОМОЇ ОСОБИСТОСТІ

Українська мова в освітній сфері відіграє ключову роль у формуванні національно-свідомої особистості. Вона є не лише засобом спілкування, а й важливим елементом ідентичності та культурного спадку українського народу. Обов'язкове вживання української мови в освітньому процесі сприяє збереженню та розвитку української культури, історії, традицій. Це, в свою чергу, сприяє формуванню патріотизму, національної самосвідомості, поваги до своєї країни, мови, що є актуальним.

Метою роботи є аналіз ролі національної мови у формуванні патріотичної, національно-свідомої особистості.

Національно-мовна особистість – це поняття, яке включає в себе те, як особа ідентифікує себе в термінах своєї національності та мови. Це може включати культурні традиції, мову, історію, етнічну приналежність та інші аспекти, що визначають належність особи до певної нації.

Мова – це серцевина нації. Мова і патріотизм – це божественні та універсальні (ідеалістичні та матеріалістичні поняття тут збігаються) первісні інструменти, які програмують унікальність як окремої людини, так і нації та вбудовують їх у загальнолюдський прогрес. Формування нової людини для нового суспільства, створення сильної та інтегрованої української нації є найактуальнішим завданням і проблемою. Тільки народ, об'єднаний національною ідеєю, здатен створити сильну й стабільну культурну, політичну та економічну державну систему.

Без сумніву, національна ідея є найбільш універсальною рушійною силою прогресу для особистості, нації та людства в